

Notat

Til: Sektor for oppvekst, undervisning og kultur

Kopi til:

Saksbehandler: Plan/Viviann Kjøpstad

Vår referanse: 16/2748 - 94 / FA-F03

Dato: 06.08.2019

Emne: Merknad til kommunedelplan for oppvekst

Dette er ein god og grundig plan med både kunnskapsgrunnlag og handlingsdel.

Her kjem likevel nokre innspel til planen.

Kunnskapsgrunnlaget

Det kunne vore greitt om ein tidleg sa noko om gradientutfordringa som gjeld sosiale ulikskapar i helse. Det at dei rikaste har litt betre helse enn dei nest rikaste, som igjen har litt betre helse enn dei tredje rikaste osb.

Bakgrunn I Norge, som i de fleste andre land, er sammenhengen mellom sosial posisjon og helsetilstand betydelig og veldokumentert. Forskning har blant annet vist at: 1

- *sosiale helseforskjeller kan dokumenteres i de fleste aldersgrupper i befolkningen*
- *det forekommer betydelige sosiale forskjeller i helse både for menn og kvinner*
- *de sosiale forskjellene i helse er betydelige uavhengig av om sosiale ulikheter defineres etter utdanning, yrke eller inntekt*
- *de sosiale forskjellene i helse danner en gradient: jo høyere sosioøkonomisk status, jo bedre helse*
- *de sosiale forskjellene i helse er varige og har øyensynlig ikke endret seg vesentlig over tid*
- *de sosiale forskjellene i helse er ikke nevneverdig mindre i Norge enn i andre europeiske land*

https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/gradientutfordringen/Gradientutfordringene%20handlingsplan%20mot%20sosiale%20ulikheter%20i%20helse.pdf/_/attachment/inlinene/8ea989b7-b958-477b-8cf4-6835ad07aa2a:88c350934287c7f6f234427989f7baa129f29f04/Gradientutfordringen%20handlingsplan%20mot%20sosiale%20ulikheter%20i%20helse.pdf

Fysisk og psykisk helse

Det kunne vore kommentert korleis skuleskyss påverkar den fysiske helse til barn og unge og kva omfang dette har i kommunen.

Det er dokumentert nedsett kondisjon, svekka balanseevne og oftare ryggplager hos barn med skuleskyss samanlikna med dei som går/syklar til skulen. Mange elevar har fysisk ubehag av skyssen. Det er indikasjon på høgare frekvens av overvekt hos elevar med skuleskyss(<http://www.nordlandsforskning.no/aktuelt/skoleskyss-i-eit-helseperspektiv-article3168-155.html>)

Det kan vurderast om kommunen kan bidra til å kompensere heilt eller delvis for dette gjennom arealplanlegging. Eit døme på tiltak kan vere at ein sikrar at transport til skuleområdet har ein viss avstand slik at også dei som treng skuleskyss kan få noko fysisk aktivitet før og etter skulen. Det å sikre trygg skuleveg og trygg moglegheit for gange og sykkel til viktige målpunkt som idrettsanlegg og skular er viktig noko som planen påpeikar. I handlingsdelen er det vist til fram til barnehagar og skular men det bør også omfatte idrettsanlegg.

Sosial ulikskap i helse

Helsedirektoratet har gitt ut ei brosjyre som tek føre seg anbefalte tiltak mot sosial ulikskap i helse. Dei viser til at ein både må ha universelle strategiar og tiltak som er for heile befolkninga i tillegg til målretta strategiar og tiltak for utsette grupper – sjå <https://www.helsedirektoratet.no/tema/sosial-ulikhet-i-helse/utjevning-av-sosial-ulikhet-i-kommunene> https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/anbefalte-tiltak-mot-sosial-ulikhet-i-helse/Anbefalte%20tiltak%20mot%20sosial%20ulikhet%20i%20helse.pdf/_attachment/inlin e/61dc43e0-cdc6-43a7-97aa-033087123180:16c32d7c42b3ed5a8fbaf35742e986133a0749/Anbefalte%20tiltak%20mot%20sosial%20ulikhet%20i%20helse.pdf

Ein kan vurdere om handlingsdelen har dekkja viktige tilrådingar i høve anbefalte tiltak frå Helsedirektoratet i brosjyra som vist til over. Det er mellom anna anbefalt tiltak for å auke satser for økonomisk og sosial trygghet, full barnehagedekning, tilbod om gratis kjernetid og styrke aktiv rekruttering til barnehagane, auka løyvingar til helsestasjonen og barnehagene sitt arbeid med førebyggjende og helsefremjande arbeid, styrke innsats mot sosial dumping og svart arbeid, gratis sunt måltid til alle barn i alle skular kvar dag med meir.